

BULETIN INFORMATIV

Nr. 66

Sibiu, iunie 2011

Programe și proiecte de cercetare pentru anul 2011

În anul 2011, se continuă unele proiecte de cercetare începute în anii anteriori, cu parcurgerea documentelor, a bibliografiei și elaborarea studiilor care necesită o perioadă mai lungă de timp. Alte proiecte, care au demarat la începutul anului, abordează subiecte și tematici inedite, la fel de interesante ca și cele finalizate în anul 2010.

Astfel, colectivul de **Istoria orașelor din România**, în cadrul programului *Cercetări fundamentale privind istoria orașelor din România*, are în lucru următoarele proiecte: *Așezările medievale transilvane*, coordonator dr. Paul Niedermaier. În cadrul studiilor privind habitatul transilvan în evul mediu, problema numărului și a mărimii așezărilor urmează a fi tratată sistematic. Pentru acoperirea acestei lacune în istoriografia română se impune o analiză aprofundată a acestei probleme. Tema cercetată va constitui un capitol amplu al unei sinteze privind evoluția habitatului medieval transilvan, foarte importantă pentru istoriografia românească.

Un alt proiect de cercetare este *Atlasul istoric al orașelor din România. Brăila*, coordonat de dr. Dan Dumitru Iacob. Din colectivul de cercetare mai fac parte: Mariana Vlad, Ionel Căndea, Maria Stoica.

Al treilea proiect se intitulează *Dicționar istoric al orașelor din România*, coordonatori: dr. Anda-Lucia Spănu și dr. Maria Emilia Crângaci-Țiplic. Dicționarul va fi un instrument de lucru indispensabil nu doar specialiștilor în istorie urbană, ci și arheologilor, istoricilor, arhitecților și istoricilor de artă.

Programul de cercetare nr. 2, al colectivului de **Istorie**, este *Mărturii arheologice de locuire și conviețuire în Transilvania de Sud, secolele VIII-XIII*, coordonat de dr. Zeno-Karl Pinter, care urmărește clarificarea relațiilor dintre diferitele grupuri umane din Transilvania de Sud pe baza materialului arheologic și a corelării acestuia cu informația istorică scrisă, precum și realizarea unui tablou istoric cât mai corect al unei zone de maximă importanță pentru istoria de ansamblu a Transilvaniei. Proiectul de cercetare din cadrul acestui program este *Necropola de la Orăștie – Dealul Pemilor, secolele X-XI*, coordonator: dr. Zeno-Karl Pinter, colectiv de cercetare: dr. Ioan Marian Țiplic, dr. Aurel Dragotă – U.L.B. Sibiu.

Al treilea program de cercetare al colectivului de Istorie se intitulează *Studii privitoare la istoria germanilor din România*, sub coordonarea dr. Vasile Ciobanu. Primul proiect de cercetare, *Relațiile româno-germane din anii 1918-1928 reflectate în presa săsească* este realizat de dr. Vasile Ciobanu și urmărește elucidarea atitudinii presei germanilor din România față de poziția României la Conferința de Pace (1919-1920), față de continuarea bunelor relații cu țările Antantei, față de constituirea și activitatea Micii Înțelegeri. În principal, se vor urmări relațiile româno-germane, grevate pe problemele reparațiilor de război, de schimbul de prizonieri, de dificultățile reluării relațiilor economice, diplomatice și culturale dintre cele două țări.

Al doilea proiect, *Sub semnul lui Apollo. Artiste din mediul german transilvănean în secolele XIX și XX*, este coordonat de dr. Gudrun-Liane Ittu și relevă contribuția femeilor la dezvoltarea tuturor domeniilor artistice din Transilvania secolului al XIX-lea și XX. Acesta se va finaliza prin publicarea unor studii și articole în reviste din țară și străinătate pe parcursul perioadei de cercetare și prin publicarea unei cărți.

În cadrul proiectului de cercetare *Dicționarul Graiurilor săsești din Transilvania*, lucrează la redactarea parțială a literei „S”, dr. Sigrid Haldenwang, în calitate de coordonator, Malwine Dengel și Agnes Mattis-Teutsch. Se urmărește redactarea Dicționarului tezaur al graiurilor săsești din Transilvania și integrarea graiurilor în cultura românească și în cultura spațiului lingvistic german. *Dicționarul graiurilor săsești din Transilvania* reprezintă o sursă de mare valoare științifică pentru cercetările interdisciplinare din cele mai variate domenii (lingvistică, istorie, etnografie, folcloristică, sociologie etc.) și are o mare însemnătate pentru istoria limbii germane, prin faptul că include atestări din limba documentelor transilvănene (începând din secolul al XIII-lea, până în anul 1848), care pun în lumină influența graiurilor asupra limbii literare germane din Transilvania și sunt importante și pentru istoria limbii germane în general.

Colectivul care se ocupă de **Istoria literaturii române și Etnologie** continuă tema de cercetare, intitulată *Confluente europene în cultura și civilizația transilvană*, sub coordonarea dr. Ilie Moise, din colectiv făcând parte și dr. Gabriela Cenușer Panțel. În cadrul temei se urmărește evidențierea relațiilor dintre cultura țărilor germanofone și spațiul românesc, influențe reciproce, alinierea, din punct de vedere cultural, la stadiul și formele europene ale timpului; relevarea liniilor directe ale preocupărilor și contribuțiilor în domeniile literaturii, artei, istoriei, limbii, teatrului și etnologiei.

Secția de **Sociologie** se ocupă de *Dinamica structurii sociale din România și influența acesteia asupra instituțiilor politice*. Se va realiza studiul: *Analiză a proceselor sociale: stratificare, mobilitate și schimbare socială* – semnat de dr. Dorel Morândău. Scopul proiectului este identificarea principalelor tendințe în ceea ce privește dinamica socială și impactul acesteia asupra instituțiilor politice, precum și configurarea elementelor fundamentale ale structurii sociale actuale.

APARIȚII EDITORIALE

Anuarul ICSU Sibiu

Semnalăm apariția, *Anuarului Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu*, tomul XVII/2010, Editura Academiei Române. Sumarul cuprinde teme de istorie, lingvistică, literatură, cultură, sociologie, precum și recenzii. Un loc aparte îl ocupă articolele dedicate împlinirii a 150 de ani de la înființarea *Astreii*. Reținem următoarele titluri:

Victor V. Grecu, *Astra – vocația perenității românilor*; Teodor Ardelean, *Limba română și cultivarea ei în preocupările Astrei*; Dorina-Maria Marina Tomoioagă, *Limba română în preocuparea asociațiilor maramureșene*; Mihaela Teodor, „*Foaia poporului*” – organ oficial al *Asociațiunii Astra (1944-1947)*.

La secțiunea Istorie, au semnat studii: Vasile Ciobanu, *Date noi privind sașii transilvăneni și reforma agrară din 1919-1921*; Mariana Vlad, *Documente cartografice de secol XVIII privind Transilvania și relevanța lor în mileniul trei*.

Amintim și unele studii pe care le găsim la capitolul Lingvistică. Literatură. Cultură: Gheorghe I. Jernovei, *Elemente de origine latino-romanică în fizionomia lexicală a limbii române*; Adrian Popescu, *Mediul diplomatic din secolul al XIX-lea și emanciparea limbii române*; Nicoleta Mendrea, *Stilul religios*; Delia Florea: *Organizarea rimei după criteriul semantic în lirica lui Virgil Carianopol*; Ioana-Narcisa Crețu, *Strategii de comunicare în textele publicitare*; Dorin Popescu, *Ceremonializarea textului la Constantin Noica*; Minodora Vlașin, *George Călinescu, scriitor-artist*; Gabriela Panțel, *Teatrul românesc din Transilvania în primii ani postrevoluționari (1848-1860)*; Ilie Moise, *Ilie Dăianu și spiritul Blajului*; Roxana Vac, *În căutarea omului dostoievskian. Premise*

teoretice; Gudrun-Liane Ittu, *Hugo d'Alesi (1849-1906) – un transilvănean, maestru al afişului publicitar la Paris*.

Recenziile sunt semnate de Gudrun-Liane Ittu, Anda-Lucia Spânu, Victor V. Grecu, Vasile Ciobanu, Maria Spătariu, Gabriela Cenuşer Panţel,

Tomul prezent mai conţine o cronică a activităţii ştiinţifice a Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu pe anul 2009 şi o bibliografie a publicaţiilor străine intrate în 2009 în biblioteca Institutului de Cercetări Socio-Umane din Sibiu, întocmită de Andreea Buzaş.

Adunarea generală a Comisiei de Istorie a Oraşelor din România

În perioada 27-29 mai a.c., s-a desfăşurat la Muzeul Brăilei, Sesiunea Comisiei de Istorie a Oraşelor, sub titlul generic: *Viaţa cotidiană urbană*. În acest cadru, a avut loc o sesiune de comunicări ştiinţifice, care a vizat tema propusă, începând cu secolul al XIV-lea, până în secolul XX. Institutul nostru a fost prezent prin intermediul cercetătorilor: dr. Vasile Ciobanu, care a prezentat comunicarea *Viaţa culturală cotidiană a germanilor din Sibiu în anii interbelici*; dr. Dan Dumitru Iacob: *Elitele şi viaţa muzicală din Iaşi şi Bucureşti la mijlocul secolului al XIX-lea*; dr. Anda-Lucia Spânu: *Scene de viaţă cotidiană din secolul al XVIII-lea în vederi urbane ale pictorului Luigi Mayer*; dr. Maria-Emilia Ţiplic: *Consideraţii privind locuinţele patricienilor din principalele oraşe ale Transilvaniei (secolele XIV-XV)*. Sesiunea s-a încheiat cu o vizită de documentare la mănăstirea Măxineni.

Activitatea cercetătorilor în perioada ianuarie-iunie 2011

Dr. Vasile Ciobanu a susţinut următoarele comunicări ştiinţifice: *Relaţiile culturale dintre grupurile de germani din România în primul deceniu interbelic*, la sesiunea *Ţara Bârsei*, Braşov, Casa Mureşenilor, 19-20 mai; *Viaţa culturală cotidiană a germanilor din Sibiu în anii interbelici*, Brăila, 27-29 mai; A publicat: *Istoriografia cu privire la germanii din Vechiul Regat în secolul al XIX-lea*, în vol. *Minorităţile etnice în România în sec al XIX-lea*, Editura Academiei Române, Bucureşti 2010, pp. 13-26; *Cronologia minorităţii germane din România 1989- 2009*, pe site-ul Institutului de Studii pentru Problemele Minorităţii Naţionale de la Cluj-Napoca. (<http://ispmn.gav.ro/node/cronologia-minoritatilor-nationale-din-romania-19892009>).

De la 1 aprilie este postdoctorand în proiectul POSDRU „Valorificarea identităţilor culturale în procesele globale”.

Dr. Sigrid Haldenwang a prezentat comunicările: *Cu privire la probleme lexicografice care se referă la elaborarea dicţionarelor dialectale*, la workshop-ul organizat la Institutul de germanistică al Universităţii Eötvös Lorand – Universităţii, 19-22 ianuarie; *Rarităţi, cuvinte pe cale de dispariţie în graiurile săseşti din Transilvania comparativ cu graiurile din spaţiul german*, la Congresul internaţional de germanistică, Universitatea Transilvania, Braşov, 31 martie-1 aprilie. Publicaţii: *Cu privire la deocheatul copilului în superstiţia saşilor din Transilvania*, în *Kronstädter Beiträge zum Germanistischen Forschung*, Braşov, Editura aldus, 2011; *Despre lexemele „clatite” şi „placinte” cu semnificaţie transferată în săseasca transilvăneană*, în *Cultural spaces and archaic Background – The International Conference of Intercultural Studies and Comparativism*, Baia Mare, Editura Universităţii de Nord; Editura Ethnologica, 2011.

Dr. Dan Dumitru Iacob a prezentat următoarele comunicări ştiinţifice: *Un simbol al identităţii sociale în spaţiul public urban din prima jumătate a secolului XIX: trăsura*, workshop-ul POSDRU organizat de Filiala Iaşi a Academiei Române, Iaşi, 3 februarie; *Teatrul de societate şi societatea*

teatrului în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Semnificații culturale și sociale, la simpozionul internațional „Noi și ceilalți. Construcții identitare în istoria românilor, secolele XIV–XXI”, organizat de Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” Iași, 6-7 aprilie; *Spații publice urbane în secolul al XIX-lea: cafeneaua și cofetăria* la sesiunea națională organizată de Facultatea de Istorie și Patrimoniu „Nicolae Lupu” Sibiu, 15–16 aprilie.

Dr. Ilie Moise a participat la sesiuni de comunicări științifice cu următoarele lucrări: *Muzeul Astra: producția editorială pe 2010*, Sibiu, 14 ianuarie; *Memoria imaginii-considerații etnologice*, la Colocviile „Gh. Pavelescu”, Alba-Iulia, 25-27 martie; *Lucian Blaga și destinul culturii populare*, la Festivalul internațional „Lucian Blaga”, Sebeș, 6-8 mai; *Târgul meșterilor: valențe rituale, valențe urbane*, la Simpozionul internațional de etnografie, Arad, 26-27 mai. Publicații: *O lume în imagini*, Editura Altip 2011; *Etnologie postbelică: momente de referință*, în volumul *Exigențele și mobilitatea lecturii etnologice*, Editura Universității București, 2011.

Dr. Paul Niedermaier a participat la ședința membrilor Institutului pentru Cultura Germană și Istoria Europei de sud est, desfășurată la München în data de 16 aprilie. La *Zilele culturale germane ale orașului Sighișoara*, din 3-4 iunie, a susținut două conferințe: *Biserici și cetăți ale orașului Sighișoara și Fortificațiile Sighișoarei*.

În calitate de vicepreședinte, a participat la ședințele Comisiei zonale a monumentelor istorice și, de asemenea, în calitate de președinte, a condus lucrările Comisiei pentru urbanism, amenajarea teritoriului și protecția mediului.

Dr. Gabriela Panțel a susținut comunicarea *Lucian Blaga poezia teatrului*, la Festivalul internațional „Lucian Blaga”, Sebeș 6-8 mai. A publicat *Dimensiunea poetică în dramaturgia lui Lucian Blaga: Meșterul Manole*, în *Pașii profetului*, nr. 31/2011, p. 4, Alba Iulia, Editura Altip 2011.

Dr. Anda-Lucia Spânu a susținut comunicările: *Istoriografia românească privind imaginile istorice ale orașelor și cea (vest)europenească: studiu comparativ*, la Sesiunea științifică Țara Bârsei, ediția a X-a: *Relații interculturale în secolele XIX-XX*, Muzeul „Casa Mureșenilor” Brașov, 19-20 mai; *Scene de viață cotidiană din secolul al XVIII-lea în vederi urbane ale pictorului Luigi Mayer*, Sesiunea națională a Comisiei de Istorie a Orașelor din România *Viața cotidiană urbană*, organizată împreună cu Muzeul Brăilei, Brăila, 27-29 mai.

I.C.S.U.S., Bdul Victoriei 40, 550024 – Sibiu

Tel.: (0269) 212604, tel./fax: 216605

e-mail: pantel@icsusib.ro; www.icsusib.ro

Redactor: Gabriela Panțel

ISSN 1224 – 1660